EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2011.3.8
KOM(2011) 112 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS
EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

Konkurencingos mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos sukūrimo iki 2050 m. planas

{SEK(2011) 287 galutinis}
{SEK(2011) 288 galutinis}
{SEK(2011) 289 galutinis}

1. Svarbiausi Europos uždaviniai 3
2. Tarpiniai etapai iki 2050 m. 4
3. Išmetamo CO_2 kiekio mažinimo inovacijos. Sektorių perspektyva 6
4. Investicijos į mažo CO_2 kiekio ateitį 11
5. Tarptautinis aspektas 14
6. Išvados 15

1. SVARBIAUSI EUROPOS UŽDAVINIAI

Europos Sąjunga savo valstybėms narėms pateikia ilgalaikes nuostatas, kaip spręsti tokius tvarumo klausimus ir reaguoti į tokias tarptautines įvairių reiškinių pasekmes, kuriems vien nacionalinių priemonių nepakanka. Seniai pripažinta, kad klimato kaita yra vienas iš tokių ilgalaikių lemiamų veiksnių, dėl kurio būtina imtis suderintų ES priemonių ir Europos Sąjungoje, ir pasaulyje.

Komisija neseniai pasiūlė pagal strategiją „Europa 2020“ įgyvendinti pavyzdinę iniciatyvą „Tausiai išteklius naudojanti Europa“[1] ir remdamasi šiomis nuostatomis dabar siūlo įvairius ilgalaikius transporto, energetikos ir klimato apsaugos politikos planus. Komunikate pateikti svarbiausi elementai, pagal kuriuos turėtų būti formuojamos ES klimato apsaugos priemonės ir kurie padėtų iki 2050 m. Europos Sąjungoje sukurti konkurencingą mažo CO_2 kiekio technologijų ekonomiką. Šis metodas grindžiamas idėja, kad investicijoms į energetiką, transportą, pramonę, informacines ir ryšių technologijas telkti būtini pažangūs sprendimai ir kad daugiau dėmesio reikia skirti efektyvaus energijos vartojimo strategijoms.

Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo ES strategijoje „Europa 2020“ nustatyti penki pagrindiniai tikslai, kokia Europa turėtų būti 2020 m. Vienas iš tų tikslų susijęs su klimatu ir energetika – valstybės narės įsipareigojo iki 2020 m. išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį sumažinti 20 proc., atsinaujinančių šaltinių energijos dalį ES energijos rūšių derinyje padidinti iki 20 proc. ir pasiekti 20 proc. efektyvaus energijos vartojimo tikslą. Turimais duomenimis, dviejų tikslų Europos Sąjunga siekia, kaip numatyta, tačiau efektyvaus energijos vartojimo tikslo nepasieks be papildomų pastangų[2]. Taigi pirmiausia turi būti pasiekti jau nustatyti 2020 m. tikslai.

2011 m. vasario mėn. Europos Taryba dar kartą patvirtino ES tikslą iki 2050 m. išmetamą ŠESD kiekį sumažinti 80–95 proc., palyginti su 1990 m., atsižvelgiant į Tarpvyriausybinės klimato kaitos komisijos nuomonę, kiek išsivysčiuosios šalys (kaip grupė)[3] turi sumažinti išmetamą tokių dujų kiekį, kad klimatas neatšiltų daugiau kaip 2º C. Tai atitinka poziciją, kurią pasaulio lyderiai patvirtino Kopenhagos ir Kankuno susitarimuose. Šiuose susitarimuose nustatytas įsipareigojimas parengti ilgalaikes išmetamo CO_2 kiekio mažinimu grindžiamas vystimosi strategijas. Kai kurios valstybės narės jau ėmėsi šios srities priemonių arba rengiasi tokių priemonių imtis, be kitų dalykų, nustatyti 2050 m. išmetamo ŠESD kiekio mažinimo tikslus.

Drauge su baltąja knyga transporto klausimais ir Efektyvaus energijos vartojimo planu šis komunikatas yra vienas iš pagrindinių dokumentų, pateikiamų pagal pavyzdinę tausaus išteklių naudojimo iniciatyvą. Jame pateikiamas galimų iki 2050 m. taikomų priemonių, kuriomis Europos Sąjunga galėtų išmetamą ŠESD kiekį sumažinti pagal sutartą 80–95 proc. tikslą, planas. Komunikate paaiškinta, iš kokių tarpinių etapų paaiškės, ar savo tikslo ES siekia, kaip numatyta, kokie svarbiausi politikos uždaviniai, kiek įvairiems sektoriams reikia investicijų ir kokios tų sektorių galimybės, atsižvelgiant į tai, kad ES išmetamo ŠESD kiekio mažinimo 80–95 proc. tikslas turės būti iš esmės pasiektas pačioje Europos Sąjungoje.

---

1 COM(2011) 21, žr. http://ec.europa.eu/resource-efficient-europe.

2 Efektyvaus energijos vartojimo planas, COM(2011) 109.

3 Atsižvelgiant į būtinas besivystančių šalių pastangas, pasaulinį išmetamą ŠESD kiekį iki 2050 m. galima būtų sumažinti 50 proc.

2. TARPINIAI ETAPAI IKI 2050 M.

Konkurencingos mažo CO_2 kiekio technologijų ekonomikos kūrimas reiškia, kad Europos Sąjunga turėtų pasirengti iki 2050 m. savo *vietinį* išmetamą ŠESD kiekį sumažinti 80 proc., palyginti su 1990 m.[4] Komisija atliko visapusišką modeliavimo analizę, kaip tai galėtų būti pasiekta pagal įvairius scenarijus (žr. tekstą rėmelyje).

Įvairių scenarijų analizės duomenimis, vietinis išmetamas ŠESD kiekis būtų ekonomiškai efektyviai sumažintas 40 ir 60 proc., palyginti su 1990 m., atitinkamai iki 2030 ir 2040 m. Todėl analizėje taip pat nurodyta, kad išmetamas šių dujų kiekis 2020 m. turėtų būti sumažintas 25 proc. Tai pavaizduota 1 diagramoje. Pasirinkus šią kryptį, per pirmąjį dešimtmetį iki 2020 m. išmetamas ŠESD kiekis sumažėtų apie 1 proc. kasmet, palyginti su 1990 m., per antrąjį dešimtmetį nuo 2020 m. iki 2030 m. – 1,5 proc. kasmet, o per paskutiniuosius du dešimtmečius iki 2050 m. – 2 proc. kasmet. Laikui bėgant pastangos būtų didesnės, nes atsirastų daugiau ekonomiškai efektyvių technologijų.

2050 m. plano modeliavimo metodas

Šiame komunikate pateikiami visapusiškai išanalizavus pasaulinius ir ES masto modelius ir scenarijus gauti rezultatai ir faktai, kaip ES galėtų iki 2050 m. sukurti mažo CO_2 kiekio technologijų ekonomiką, atsižvelgiant į nuolatinį pasaulio gyventojų skaičiaus ir pasaulinio bendrojo vidaus produkto didėjimą, taip pat į nevienodas pasaulines tendencijas, susijusias su klimato apsaugos priemonėmis, energetikos ir technologijų pokyčiais.

Pasauliniam klimato apsaugos priemonių poveikiui ir jų sąsajoms su energetikos sektoriumi, žemės ūkiu ir miškų kirtimu išnagrinėti naudotasi keliomis pasaulinėmis prognozėmis. Be to, siekiant įvertinti galimą didelio užmojo priemonių riziką, jei pasaulyje būtų taikomos nesuderintos klimato apsaugos priemonės, parengtos poveikio konkurencingiems Europos Sąjungos sektoriams prognozės.

Pagal galimus ateities scenarijus parengtos išsamios ES prognozės, kuriose daugiausia dėmesio skirta opiems klausimams dėl prielaidų apie pasaulinių iškastinio kuro kainų pokyčius ir technologijų inovacijų tempą, siekiant išanalizuoti sektorių, įskaitant žemės ūkį ir kitą žemės naudojimą, įnašą. Nors rengiant ilgalaikes prognozes visada yra tam tikrų neaiškių veiksnių, rezultatai yra pagrįsti, nes parengta daug scenarijų su įvairiomis prielaidomis.

Galėtų būti apsvarstyta, kaip būsimuose patobulintuose modeliuose geriau atsižvelgti į pačios klimato kaitos poveikį, taip pat į energijos akumuliavimo ir pažangiųjų elektros energijos tinklų sprendimus paskirstytajai elektros energijos gamybai.

1 diagramoje pavaizduota, kaip iki 2050 m. išmetamas ŠESD kiekis bus sumažintas 80 proc. (penkerių metų etapais). Viršutinė („atskaitinė“) prognozė rodo, kaip keistųsi vietinis išmetamas ŠESD kiekis taikant esamas strategijas. Tuomet scenarijus, pagal kurį vietinis išmetamo ŠESD kiekis mažinimas 80 proc., rodo, kaip keistųsi bendrasis ir atskirų sektorių išmetamas ŠESD kiekis, jie būtų įgyvendinamos papildomos strategijos atsižvelgiant į technologijas, atsirasiančias per tą laikotarpį.

[4] Vietinis mažinimas reiškia faktinį išmetamo ŠESD kiekio mažinimą Europos Sąjungoje, o ne išlyginamųjų CO_2 rinkos priemonių taikymą.

1 pav. Europos Sąjungos vietinis išmetamo ŠESD kiekio sumažinimas 80 proc. (100 proc.=1990 m.)

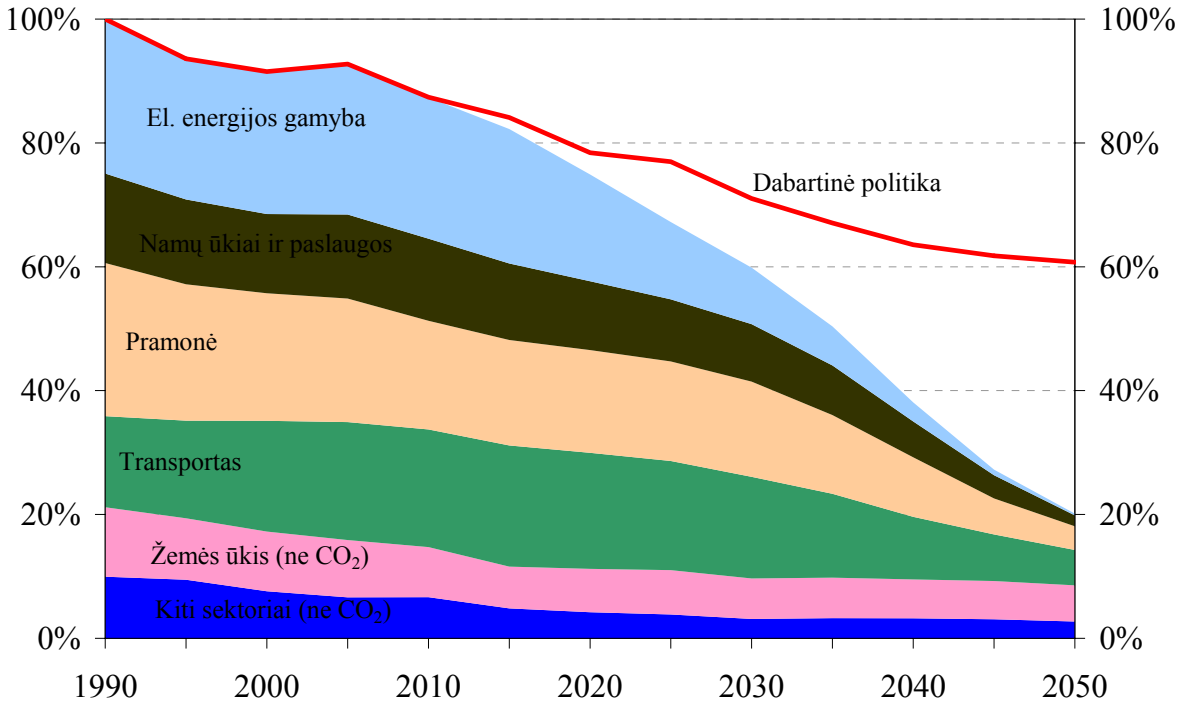

Apskaičiuota, kad 2009 m. išmetamas ŠESD kiekis (įskaitant tarptautinės aviacijos sektorių) buvo 16 proc. mažesnis nei 1990 m. Jei dabartinės strategijos būtų visiškai įgyvendintos, Europos Sąjunga vietinį išmetamą ŠESD kiekį 2020 m. sumažintų 20 proc., palyginti su 1990 m., ir 30 proc. 2030 m., kaip numatyta. Tačiau, dabartinėmis strategijomis iki 2020 m. būtų pasiekta tik pusė 20 proc. efektyvaus energijos vartojimo tikslo.

Jei Europos Sąjunga sėkmingai įgyvendintų savo dabartines strategijas, įskaitant įsipareigojimą iki 2020 m. pasiekti 20 proc. atsinaujinančių šaltinių energijos tikslą ir 20 proc. efektyvaus energijos vartojimo tikslą, Europos Sąjunga iki 2020 m. galėtų išmetamą ŠESD kiekį sumažinti ne 20 proc. (kaip planuojama dabar), o 25 proc. Tam reikėtų visiškai įgyvendinti su šiuo komunikatu pateiktą Efektyvaus energijos vartojimo planą[5], kuriame nustatytos priemonės, būtinos efektyvaus energijos vartojimo tikslui pasiekti. Tai neturėtų poveikio šiuo metu leidžiamų išlyginamųjų priemonių kiekiui[6].

Analizė taip pat rodo, kad taikant mažesnio užmojo priemones galėtų būti įšaldytos investicijos, su kuriomis susijęs didelio CO_2 kiekio išmetimas, todėl vėliau padidėtų išmetamo CO_2 kainos, o bendrosios viso laikotarpio sąnaudos būtų gerokai didesnės. Be to, ypač svarbu vykdyti mokslinius tyrimus ir plėtrą, demonstracinę veiklą ir anksti diegti mažo CO_2 kiekio technologijas (pavyzdžiui, įvairūs mažo CO_2 kiekio energijos šaltiniai, CO_2 surinkimas ir saugojimas, pažangieji elektros tinklai, hibridiniai automobiliai ir elektromobiliai) siekiant užtikrinti, kad vėliau jų skverbtis būtų ekonomiškai efektyvi ir didelio masto. Būtina visiškai įgyvendinti Strateginį energetikos technologijų planą – per artimiausius 10 metų tam reikės

---

5 Efektyvaus energijos vartojimo planas, COM(2011) 109.

6 Kaip nustatyta ŠESD apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos direktyvoje 2009/29/EB (iš dalies pakeistoje Direktyva 2009/29/EB) ir Sprendime dėl pastangų pasidalijimo Nr. 406/2009/EB.

skirti 50 mlrd. EUR papildomiems moksliniams tyrimams, plėtrai ir demonstracinei veiklai. Valstybės narės turėtų pasinaudoti finansavimo galimybėmis, susijusiomis su aukcionų pajamomis ir sanglaudos politika. Be to, labai svarbų vaidmenį gali atlikti tausesnis išteklių naudojimas, užtikrinamas, pavyzdžiui, perdirbant atliekas, geriau jas tvarkant, keičiant elgseną ir stiprinant ekosistemų atsparumą. Be to, teks toliau nuolat vykdyti klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos technologijų mokslinius tyrimus.

3. IŠMETAMO CO_2 KIEKIO MAŽINIMO INOVACIJOS. SEKTORIŲ PERSPEKTYVA

Komisijos analizėje išnagrinėtos pagrindinių sektorių kryptys. Išanalizuoti įvairūs scenarijai, kuriuose numatyti įvairūs technologijų inovacijų tempai ir skirtingos iškastinio kuro kainos. Scenarijų rezultatai iš esmės panašūs tuo, kiek kiekviename sektoriuje reikėtų sumažinti išmetamą ŠESD kiekį 2030 ir 2050 m. (intervalai pateikti 1 lentelėje). Rengiant sektorių politikos galimybes, teks geriau išnagrinėti sąnaudas, kompromisus ir neaiškius veiksnius.

1 lentelė. Išmetamo ŠESD kiekio mažinimas sektoriuose

Išmetamo ŠESD kiekio sumažinimas, palyginti su 1990 m.	2005	2030	2050
Iš viso	-7 %	-40 … -44 %	-79 … -82 %
Sektoriai			
Elektros energijos gamyba (CO_2)	-7 %	-54 … -68 %	-93 … -99 %
Pramonė (CO_2)	-20 %	-34 … -40 %	-83 … -87 %
Transportas (įsk. aviacijos CO_2, neįsk. jūrų transporto)	+30 %	+20 … -9 %	-54 … -67 %
Namų ūkiai ir paslaugos (CO_2)	-12 %	-37 … -53 %	-88 … -91 %
Žemės ūkis (ne CO_2)	-20 %	-36 … -37 %	-42 … -49 %
Išmetamas kitų (ne CO_2) ŠESD kiekis	-30 %	-72 … -73 %	-70 … -78 %

Saugus, konkurencingas ir nė kiek CO_2 neišmetantis elektros energijos sektorius

Mažo CO_2 kiekio technologijų ekonomikai bus ypač svarbi elektros energija. Analizės duomenimis, elektros energijos sektoriuje išmetamą CO_2 iki 2050 m. galima sumažinti beveik iki nulio, be to, elektros energija galima iš dalies pakeisti iškastinį kurą transporto ir šildymo sektoriuose. Nors šiuose dviejuose sektoriuose elektros energijos bus suvartojama vis daugiau, bendrasis elektros energijos suvartojimas ir toliau didėtų ankstesnių laikotarpių tempu, nes būtų nuolat didinamas vartojimo efektyvumas.

Prognozuojama, kad, be kitų dalykų, siekiant atsinaujinančių šaltinių energijos tikslo, mažo CO_2 kiekio technologijų dalis elektros energijos rūšių derinyje padidėtų nuo dabartinių 45 proc. iki maždaug 60 proc. 2020 m., iki 75–80 proc. 2030 m. ir beveik iki 100 proc. 2050 m. Todėl ES elektros energijos sistemos galėtų tapti įvairesnės ir saugesnės, nors valstybės narės galėtų laisvai rinktis konkrečias nacionalines aplinkybes atitinkantį energijos rūšių derinį.

Kad tai virstų tikrove, reikia dideliu mastu diegti įvairias esamas, įskaitant pažangesnes, technologijas, pavyzdžiui, fotovoltinę technologiją, kuri laikui bėgant atpigusi taps konkurencingesne.

Konkretūs su energija susiję scenarijai ir priemonės, kuriuos pasirinkus išmetamas CO_2 kiekis būtų tiek sumažintas ir būtų užtikrintas energetikos saugumas ir konkurencingumas, bus apsvarstyti 2050 m. energetikos plane. Jis bus grindžiamas ES energetikos politika ir strategija „Europa 2020“.

ES ŠESD apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema bus labai svarbus veiksnys siekiant, kad rinkoje daugėtų įvairių mažo CO_2 kiekio technologijų ir taip elektros energijos gamybos įmonės būtų paskatintos investicijų ir veiklos strategijas derinti atsižvelgdamos į kintančias energijos ir technologijų kainas. Kad ŠESD apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema atliktų jai numatytą funkciją iki 2050 m., būtinas pakankamas CO_2 kainos signalas ir nuspėjamumas ilguoju laikotarpiu. Todėl reikia apsvarstyti tinkamas priemones, be kitų dalykų, peržiūrėti linijinį apyvartinių taršos leidimų skaičiaus mažinimą[7]. Kitos priemonės, pavyzdžiui, energijos apmokestinimas ir technologinė parama, gali būti tinkamos visapusiškam elektros energijos gamybos sektoriaus įnašui užtikrinti.

Atsižvelgiant į tai, kad mažo CO_2 kiekio technologijų ekonomikai ypač reikšminga elektros energija, teks naudoti gerokai daugiau atsinaujinančių šaltinių energijos, tačiau daugelio tokių šaltinių našumas kintamas, todėl reikės daug investuoti į tinklus, kad nenutrūkstamas tiekimas būtų užtikrinamas visą laiką[8]. Investicijos į pažangiuosius elektros energijos tinklus yra viena iš svarbiausių priemonių mažo CO_2 kiekio elektros energijos sistemai sukurti, nes ja visų pirma skatinamas efektyvesnis energijos vartojimas paklausos srityje, didinama atsinaujinančių šaltinių energijos dalis ir kuriamos galimybės elektrifikuoti transportą. Tačiau investicijų į elektros energijos tinklą nauda tenka ne vien tokio tinklo operatoriui, o apskritai visuomenei (papildoma nauda vartotojams, gamintojams ir visai visuomenei – patikimesnis tinklas, energetikos saugumas ir mažesnis išmetamas ŠESD kiekis). Atsižvelgiant į tai, būsimuose darbuose turėtų būti apsvarstyta, kaip pagrindinėmis politikos sąlygomis gali būti skatinamos šios investicijos ES, nacionaliniu ir vietiniu lygiais ir kaip gali būti taikomos paklausos valdymo paskatos.

Efektyviu degalų vartojimu, elektrifikavimu ir tinkamu kainų nustatymu grindžiama tvari transporto sistema

Su toliau išvardytais trimis pagrindiniais veiksniais susijusios technologijų inovacijos gali padėti sukurti efektyvesnę ir tvaresnę Europos transporto sistemą: nauji varikliai, medžiagos ir konstrukcijos didina transporto priemonių efektyvumą; naudojant naujus degalus ir traukos sistemas, vartojama švaresnė energija; taikant informacines ir ryšių sistemas, geriau naudojami tinklai ir saugiau bei patikimiau vykdoma veikla. Baltojoje knygoje transporto klausimais bus pateiktos visapusiškos ir sudėtinės transporto sistemos tvarumo didinimo priemonės.

Efektyvesnis degalų vartojimas, veikiausiai, iki 2025 m. bus pagrindinis veiksnys šiame sektoriuje siekiant pakeisti išmetamo ŠESD kiekio didėjimo tendenciją. Efektyvesnį degalų vartojimą derinant su kitomis priemonėmis (pavyzdžiui, kainų nustatymo sistemomis, kuriomis sprendžiamos spūsčių ir oro taršos problemos, infrastruktūros apmokestinimu,

---

[7] Direktyvoje 2003/87/EB su pakeitimais, padarytais Direktyva 2009/29/EB) numatyta apyvartinių taršos leidimų kiekį kiekvienais metais tolygiai mažinti 1,74 procentiniais punktais. Toks teisiškai privalomas mažinimas įteisintas ŠESD apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje ir galios po 2020 m.

[8] Žr. taip pat Komunikatą „2020 m. ir vėlesnio laikotarpio energetikos infrastruktūros prioritetai. Integruoto Europos energetikos tinklo planas“, COM(2010) 677.

pažangiuoju miestų planavimu ir geresniu viešuoju transportu) 2030 m. kelių, geležinkelių ir vidaus vandens kelių transporto išmetamą ŠESD kiekį galima sumažinti tiek, kad jis būtų mažesnis negu 1990 m. Išmetamo CO_2 kiekio standartais, taip pat pažangiomis apmokestinimo sistemomis užtikrinamas didesnis vartojimo efektyvumas ir geresnis paklausos valdymas turėtų paskatinti hibridinių variklių technologijų plėtros pažangą ir sukurti geresnes sąlygas, kad vėlesniais etapais palaipsniui didėtų visų transporto rūšių švaresnių transporto priemonių skverbtis, įskaitant iš elektros energijos tinklo įkraunamus hibridinius automobilius ir elektromobilius (varomus akumuliatoriais arba kuro elementais).

Sąveikos galimybės su kitais tvarumo tikslais, pavyzdžiui, mažesne priklausomybe nuo naftos, Europos automobilių pramonės konkurencingumu, taip pat su nauda sveikatai (ypač geresne oro kokybe miestuose), yra svarus argumentas, kodėl Europos Sąjunga turėtų dėti daugiau pastangų, kad paspartintų elektrifikavimo technologijų (ir apskritai alternatyvių degalų ir traukos metodų) plėtrą ir kuo ankstesnį diegimą visoje transporto sistemoje. Todėl nestebina tai, kad JAV, Japonijos, Pietų Korėjos ir Kinijos automobilių pramonės sektoriuose daugiau investuojama į akumuliatorių technologijas, elektromobilius ir kuro elementus.

Tvarios gamybos biodegalai galėtų būti naudojami kaip alternatyvūs, ypač orlaivių ir sunkvežimių, degalai; tokių degalų vartojimas šiuose sektoriuose gerokai padidėtų po 2030 m. Jei elektrifikavimo technologijos nebūtų taikomos dideliu mastu, turėtų išaugti biodegalų ir kitų alternatyvių degalų reikšmė, kad transporto sektoriaus išmetamas ŠESD kiekis būtų sumažintas tiek pat. Biodegalų atveju grynoji išmetamo ŠESD kiekio mažinimo nauda tiesiogiai arba netiesiogiai padidėtų, tačiau kartu padidėtų neigiamas poveikis biologinei įvairovei, vandentvarkai ir apskritai aplinkai. Todėl aiškėja didesnis poreikis siekti didesnės 2-osios ir 3-iosios kartos biodegalų pažangos ir tęsti vykdomą darbą, susijusį su netiesioginiu žemės naudojimo paskirties keitimu ir tvarumu.

Pastatai

Pastatų sektoriuje yra nebrangių galimybių trumpuoju laikotarpiu mažinti išmetamą ŠESD kiekį – visų pirma ir svarbiausia, pagerinti pastatų energinį naudingumą. Komisijos analizės duomenimis, iki 2050 m. šio sektoriaus išmetamas ŠESD kiekis gali būti sumažintas 90 proc., o tai didesnis nei vidutinis ilgojo laikotarpio įnašas. Tai dar kartą pabrėžia, kaip svarbu pasiekti naujos redakcijos Direktyvos dėl pastatų energinio naudingumo[9] tikslą, kad 2021 m. ir vėliau pastatyti nauji pastatai būtų beveik nulinės energijos. Šis procesas jau prasidėjo – daug valstybių narių taiko griežtesnius pastatų energinio naudingumo standartus. Į pagrindinį ES tikslą atsižvelgusi Europos Taryba 2011 m. vasario 4 d. nusprendė, kad nuo 2012 m. visos valstybės narės turėtų į atitinkamų viešųjų pastatų ir paslaugų viešųjų pirkimų sąlygas įtraukti efektyvaus energijos vartojimo standartus. Iki 2011 m. pabaigos Komisija pateiks komunikatą tvarios statybos klausimais, kuriame bus paaiškinta strategija, kaip padidinti šio sektoriaus konkurencingumą ir pagerinti jo aplinkos ir klimato apsaugos rodiklius.

Laikui bėgant pastangas teks gerokai padidinti. Šiuo metu nauji pastatai turėtų būti projektuojami kaip pažangūs mažos arba nulinės energijos pastatai. Papildomas šių dalykų sąnaudas gali kompensuoti didesnė kuro ekonomija. Tačiau sudėtingesnis uždavinys, kaip renovuoti esamus pastatus, ypač kaip finansuoti reikiamas investicijas. Kai kurios valstybės narės jau aktyviai naudojasi struktūriniais fondais. Pagal analizę prognozuojama, kad per

[9] Direktyva 2010/31/ES.

artimiausią dešimtmetį investicijas į sudedamąsias pastatų energijos taupymo dalis ir įrangą teks padidinti maždaug 200 mlrd. EUR. Kelios valstybės narės jau įgyvendino pažangias finansavimo sistemas, pavyzdžiui, taiko lengvatines palūkanas, siekdamos pritraukti privačiojo sektoriaus investicijų į pačius efektyviausius pastatų sprendimus. Būtina išnagrinėti kitus privačiojo finansavimo modelius.

Kaip ir transporto sektoriuje, nuo didėjančių iškastinio kuro kainų vartotojus padėtų apsaugoti vartojama mažo CO_2 kiekio elektros energija (įskaitant šilumos siurblius, akumuliacinius šildytuvus) ir atsinaujinančių šaltinių energija (pavyzdžiui, saulės energijos šildymo sistemos, biodujos, biomasė), tiekiama ir centralizuotomis šildymo sistemomis; be to, tokios energijos vartojimas turėtų reikšmingų su sveikata susijusių privalumų.

Pramonės sektoriai, įskaitant daug energijos vartojančius pramonės sektorius

Komisijos analizės duomenimis, pramonės sektoriaus išmetamas ŠESD kiekis 2050 m. galėtų būti sumažintas 83–87 proc. Daugiausiai naudos tikimasi iš pažangesnių tausaus išteklių naudojimo ir efektyvaus energijos vartojimo pramoninių procesų ir įrangos, didesnio antrinių žaliavų perdirbimo, taip pat išmetamo kitų (ne CO_2) ŠESD (pavyzdžiui, azoto oksidų ir metano) kiekio mažinimo technologijų, nes jas pritaikius daug energijos vartojančiuose sektoriuose išmetamas ŠESD kiekis būtų sumažintas per pusę arba daugiau. Kadangi tokie sprendimai kiekvienam sektoriui yra saviti, Komisija mano, kad bendradarbiaujant su atitinkamais sektoriais būtina parengti atskirus planus.

Be pažangesnių pramonės procesų ir įrangos diegimo, po 2035 m. taip pat tektų dideliu mastu taikyti CO_2 surinkimo ir saugojimo technologijas, visų pirma tam, kad būtų surinktas pramonių procesų išmetamas CO_2 kiekis (pavyzdžiui, cemento ir plieno gamybos sektoriuose). Tam reikėtų daugiau kaip 10 mlrd. EUR investicijų per metus. Jei būtų taikomos pasaulinės klimato apsaugos priemonės, klausimų dėl konkurencingumo nekiltų. Tačiau jei pagrindiniai Europos Sąjungos konkurentai panašių priemonių nesiimtų, Europos Sąjungai tektų toliau svarstyti išmetamo CO_2 kiekio perskirstymo (vad. „CO_2 nutekėjimo“) riziką dėl šių papildomų sąnaudų.

Kol bus kuriamos pagrindinės ES klimato apsaugos politikos sąlygos, teks toliau stebėti ir analizuoti šių priemonių poveikį daug energijos vartojančių pramonės sektorių konkurencingumui atsižvelgiant į trečiųjų šalių pastangas ir prireikus apsvarstyti reikiamas priemones. Komisijos analizėje patvirtinti anksčiau nustatyti faktai, kad esamomis priemonėmis užtikrinama šiuo metu tinkama apsauga, ir atkreipiamas dėmesys į faktus, kokios galimybės spręsti CO_2 kiekio perskirstymo klausimą, kaip paaiškinta 2010 m. gegužės mėn. komunikate, be kitų dalykų, importą įtraukti į ŠESD apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą[10]. Kiek šios esamos tinkamos apsaugos užteks, bus nuolat visapusiškai svarstoma atsižvelgiant į trečiųjų šalių pastangas. Komisija atidžiai stebi padėtį, kad Europos Sąjungoje išlaikytų tvirtą pramonės pagrindą. Komisija nuolat atnaujins sektorių, kuriems kyla išmetamo CO_2 kiekio perskirstymo rizika, sąrašą, kaip numatyta ES ŠESD apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos direktyvoje[11]. Akivaizdu, kad geriausia apsaugos nuo išmetamo CO_2 kiekio perskirstymo priemonė būtų efektyvios pasaulinės klimato apsaugos priemonės.

---

[10] COM (2010) 265.

[11] Direktyvos 2003/87/EB su pakeitimais, padarytais Direktyva 2009/29/EB, 10 straipsnio 13 dalis.

Tvarus žemės naudojimo našumo didinimas

Komisijos analizės duomenimis, žemės ūkio išmetamas kitų (ne CO_2) ŠESD kiekis iki 2050 m. gali būti sumažintas 42–49 proc., palyginti su 1990 m. Sektoriaus išmetamas tokių dujų kiekis jau gerokai sumažintas. Per artimiausius du dešimtmečius įmanoma jį sumažinti dar daugiau. Daugiau dėmesio turėtų būti skiriama tokioms žemės ūkio politikos galimybėms, kaip tolesnis tvarus našumo didinimas, efektyvesnis tręšimas, organinio mėšlo biodujų naudojimas, geresnis mėšlo tvarkymas, geresnis pašaras, vietinis diversifikavimas ir produkcijos išleidimas į rinką, didesnis gyvulininkystės produktyvumas, taip pat kuo didesnė ekstensyvaus ūkininkavimo nauda.

Taikant geresnius žemės ūkio ir miškininkystės metodus turėtų padidėti sektoriaus galimybės užtikrinti, kad dirvožemis ir miškai sugertų ir išlaikytų sugertą CO_2. Tai galima pasiekti, pavyzdžiui, tikslinėmis priemonėmis, kurias pritaikius saugomos pievos, atkuriami pelkynai ir durpynai, žemė mažai dirbama arba nedirbama, stabdoma erozija ir auginami miškai. Žemės ūkis ir miškininkystė taip pat teikia išteklius energijos gamybai iš biomasės ir žaliavas pramonei, šis įnašas toliau didės.

Pirmiau minėti dalykai bus toliau išnagrinėti Bendrosios žemės ūkio politikos 2013 m. teisės aktų pasiūlymuose (analizėje į jų teigiamą poveikį neatsižvelgta) ir rengiamame komunikate bioekonomikos klausimais[12].

Po 2030 m. žemės ūkio sektoriaus išmetamo ŠESD kiekio mažinimo tempas sulėtės iš dalies todėl, kad pasaulyje daugėjant žmonių teks gaminti daugiau žemės ūkio produktų. Tačiau svarbu atkreipti dėmesį į prognozę, kad iki 2050 m. žemės ūkio išmetamas ŠESD kiekis sudarys trečdalį viso išmetamo ES tokių dujų kiekio, t. y. jo dalis bus tris kartus didesnė nei dabar. Todėl įgyvendinant klimato apsaugos politiką šis sektorius taps vis svarbesniu – jei šio sektoriaus išmetamas ŠESD kiekis nebus sumažintas tiek, kiek numatoma, kitų sektorių išmetamą tokių dujų kiekį tektų mažinti dar daugiau, o tai kainuotų brangiai. Žemės ūkio sektoriuje taip pat kyla tam tikra išmetamo CO_2 kiekio perskirstymo rizika, todėl gamybos ir prekybos modelių pokyčiai neturėtų trukdyti ilguoju laikotarpiu mažinti pasaulinį išmetamo ŠESD kiekį.

Analizėje taip pat apsvarstytos pasaulinio lygio pasekmės žemės ūkio ir miškininkystės sektoriams. 2050 m. pasaulyje maisto reikėtų 9 mlrd. žmonių. Tuo pat metu turės būti saugomi atogrąžų miškai, nes jie – viena iš svarbiausių klimato apsaugos ir pasaulio biologinės įvairovės išsaugojimo priemonių sudedamųjų dalių. Be to, dėl taikomų klimato apsaugos priemonių, veikiausiai, padidės iš biomasės gaminamos energijos paklausa drauge su esama ir didėjančia gyvulių pašarų, medienos, popieriaus gamybos ir bioproduktų paklausa. Susiję pasaulinio apsirūpinimo maistu saugumo ir klimato kaitos uždaviniai turi būti sprendžiami kartu. Kad būtų patenkintas šis didesnis žemės naudojimo poreikis Europos Sąjungoje ir pasaulyje, turi tvariai ir sparčiai didėti įvairių žemės ūkio ir miškininkystės sistemų (intensyvių ir ekstensyvių) našumas, taip pat ir besivystančiose šalyse. Turės būti valdomas visų rūšių neigiamas poveikis kitiems ištekliams (pavyzdžiui, vandeniui, dirvožemiui ir biologinei įvairovei). Šis didesnis našumas gali vėl sumažėti dėl spartėjančios klimato kaitos, jei pasaulinės klimato apsaugos priemonės būtų nepakankamos.

---

[12] 2011 m. Komisijos darbo programa, Europos strategija ir veiksmų planas, kuriais siekiama iki 2020 m. užtikrinti tvarią bioekonomiką.

Todėl turi būti visapusiškai įvertintos visos žemės naudojimo formos, o į žemės naudojimo, žemės naudojimo paskirties keitimo ir miškininkystės klausimus turi būti atsižvelgta ES klimato apsaugos politikoje. Šiemet bus pasiūlyta Komisijos rengiama su šiuo klausimu susijusi iniciatyva. Be to, siekiant mažesnio poveikio žemės naudojimui, daugiau popieriaus ir medienos gaminių turėtų būti naudojama pakartotinai arba perdirbama.

Analizėje taip pat atsižvelgta į pasaulines didesnio gyvulinės kilmės produktų vartojimo tendencijas. Būtų pageidautina kita linkme pakreipti esamas maisto švaistymo tendencijas, o vartojimą orientuoti į maisto produktus, kuriuos gaminant išmetama mažiau CO_2.

4. INVESTICIJOS Į MAŽO CO_2 KIEKIO ATEITĮ

Gerokai didesnės kapitalo investicijos

Mažo CO_2 kiekio energijos šaltiniai, jų pagalbinės sistemos ir infrastruktūra, pažangieji elektros energijos tinklai, pasyviojo šildymo ir aušinimo namai, CO_2 surinkimo ir saugojimo technologijos, pažangieji pramonės procesai ir transporto elektrifikavimas (įskaitant energijos akumuliavimo technologijas) yra pagrindinės sudedamosios dalys, iš kurių po 2020 m. pradedamas formuoti efektyvių mažo CO_2 kiekio energetikos ir transporto sistemų pagrindas. Tam reikės didelių nuolatinių investicijų – apskaičiuota, kad didesnės viešojo ir privačiojo sektorių investicijų išlaidos per artimiausius 40 metų vidutiniškai siektų apie 270 mlrd. EUR per metus. Vadinasi, be esamų investicijų, prilygstančių 19 proc. 2009 m. BVP[13], reikės apytiksliai dar 1,5 proc. ES metų BVP papildomų investicijų. Tuomet būtų pasiektas iki krizės buvęs investicijų lygis. Nuo dabar skiriamų investicijų priklausys būsimas ekonomikos konkurencingumas. Čia svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad 2009 m. gerokai didesnė BVP dalis investicijoms skirta Kinijoje (48 proc.), Indijoje (35 proc.) ir Pietų Korėjoje (26 proc.)[14]; tai reiškia, kad sparčiai augančiose besivystančiose šalyse yra poreikis sukurti infrastruktūrą, tačiau kartu jos gali per trumpą laikotarpį padaryti didelę konkurencingos mažo CO_2 kiekio ekonomikos kūrimo pažangą.

Svarbus uždavinys pasinaudoti privačiojo sektoriaus ir pavienių vartotojų investavimo galimybėmis. Nors didesnę šių papildomų investicijų dalį laikui bėgant kompensuotų mažesnės išlaidos energijai ir didesnis našumas, rinka linkusi nepakankamai vertinti būsimą naudą ir ignoruoti ilgojo laikotarpio riziką. Todėl vienas iš esminių klausimų – kaip politikos priemonėmis sukurti pagrindines sąlygas, įskaitant naujus finansavimo modelius, tokioms investicijoms realizuoti.

Įgyvendinant 20 proc. efektyvaus energijos vartojimo tikslą, Komisija turės stebėti, koks naujų priemonių poveikis ŠESD apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemai, kad išlaikytų tos sistemos teikiamas paskatas investuoti į mažo CO_2 kiekio technologijas ir parengtų į šią sistemą įtrauktus sektorius būtinoms būsimoms inovacijoms. Atsižvelgiant į tai, reikia apsvarstyti tinkamas priemones, be kitų dalykų, patikslinti ŠESD apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą atidedant atitinkamą skaičių taršos leidimų iš visų tokių leidimų, skirtų parduoti 2013–2020 m. aukcionuose, jei bus priimtas atitinkamas politinis sprendimas. Taip būtų užtikrinta, kad prie efektyvaus energijos vartojimo tikslo įgyvendinimo būtų prisidėta

---

13 Eurostato ir nacionalinių ataskaitų duomenys.

14 Pasaulio banko rodikliai.

ekonomiškai efektyviai ir į ŠESD apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą įtrauktuose, ir į ją neįtrauktuose sektoriuose.

Pradinei finansavimo rizikai ir pinigų srautų kliūtims įveikti svarbūs papildomi viešojo ir privačiojo sektorių finansavimo mechanizmai. Taikant pažangias finansavimo priemones, pavyzdžiui, atnaujinamuosius fondus, lengvatines palūkanas, garantijų sistemas, rizikos pasidalijimo priemones, taip pat paskolų ir dotacijų derinimo priemones, galima sutelkti ir reikiama linkme nukreipti būtinas privačiojo sektoriaus, įskaitant mažųjų ir vidutinių įmonių ir vartotojų, lėšas. Taip ribotomis viešosiomis lėšomis galima pritraukti milžiniškas privačiojo sektoriaus investicijas[15]. Turėtų būti naudojamasi Europos investicijų banko, Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko, taip pat specialiosios daugiametės finansinės programos lėšomis, kad būtų suteiktas papildomas finansavimas efektyvaus energijos vartojimo ir mažo CO_2 kiekio technologijoms.

Būsimo ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo atžvilgiais reikšminguose ES gamybos pramonės sektoriuose (pavyzdžiui, automobilių gamyba, elektros energijos gamyba, pramoninė ir elektros energijos tinklo įranga, efektyvaus energijos vartojimo statybos medžiagos ir statybos sektorius) didesnėmis vidinėmis investicijomis sukuriama didelių galimybių didinti našumą, pridėtinę vertę ir gamybos apimtį.

Kuriant mažo CO_2 kiekio technologijų ekonomiką svarbiausia mažinamas išmetamas ŠESD kiekis, tačiau tai ne vienintelė reikšminga tokio pokyčio nauda.

Europos išlaidų energijai ir jos priklausomybės nuo importuojamo iškastinio kuro mažinimas

Prognozuojama, kad per visą 40 metų laikotarpį dėl efektyvaus energijos vartojimo ir mažo CO_2 kiekio vietinės gamybos energijos šaltinių naudojimo vidutinės metinės Europos Sąjungos sąnaudos kurui būtų 175–320 mlrd. EUR mažesnės. Faktinė sąnaudų ekonomija priklauso nuo to, kokiu mastu bus taikomos pasaulinės klimato apsaugos priemonės. Pagal pasaulinių klimato apsaugos priemonių scenarijų į Europos Sąjungą reikėtų importuoti mažiau iškastinio kuro, o importuojamo kuro kaina sumažėtų.

Tačiau jei kitos pasaulio šalys netaikytų suderintų priemonių, reikšmingiausia ES priemonių nauda būtų ta, kad ekonomika būtų saugoma nuo didelių iškastinio kuro kainų. Analizėje ir Tarptautinės energetikos agentūros 2010 m. pasaulio energetikos apžvalgoje aiškiai nurodyta, kad pagal prognozes iškastinio kuro kainos iš tiesų būtų gerokai didesnės, jei pasaulinės priemonės būtų ribotos. Tai ne vien ilgojo laikotarpio klausimas. Net ir po Vakarų ekonomikos nuosmukio nafta kainuoja beveik dvigubai daugiau nei 2005 m. Tarptautinė energetikos agentūra apskaičiavo, kad 2009–2010 m. 70 mlrd. EUR padidėjusios Europos Sąjungos importo išlaidos artimoje ateityje, veikiausiai, dar padidės. Praėjusio amžiaus aštuntojo ir devintojo dešimtmečių patirtis rodo, kad staigus naftos kainos šuolis gali sukelti infliaciją, padidinti užsienio prekybos balanso deficitą, sumažinti konkurencingumą ir padidinti bedarbystę.

2050 m. bendrasis Europos Sąjungos pirminės energijos suvartojimas galėtų būti apie 30 proc. mažesnis nei 2005 m. Būtų naudojama daugiau vietinių, ypač atsinaujinančių šaltinių, energijos išteklių. Naftos ir dujų importas būtų per pusę mažesnis nei dabar, todėl galimo

[15] Jei viešasis finansavimas laikomas valstybės pagalba, jis turi atitikti valstybės pagalbos teikimo taisykles.

naftos ir dujų kainos šuolio neigiamas poveikis būtų gerokai menkesnis. Jei priemonės nebūtų taikomos, dabartinės išlaidos naftai ir dujoms galėtų padidėti dvigubai, iki 2050 m. skirtumas kiekvienais metais siektų 400 mlrd. EUR, o tai prilygsta 3 proc. dabartinio BVP[16].

Naujos darbo vietos

Kuo anksčiau skyrus investicijų į mažo CO_2 kiekio technologijų ekonomiką, būtų paskatinti laipsniški struktūriniai ekonomikos pokyčiai, o trumpuoju ir vidutiniu laikotarpiu būtų kuriamos naujos (neto skaičiavimu) darbo vietos. Atsinaujinančių šaltinių energijos sektorius visuomet teikė dideles naujų darbo vietų kūrimo galimybes. Vos per penkerius metus atsinaujinančių šaltinių energijos sektoriuose darbuotojų padaugėjo nuo 230 000 iki 550 000. Trumpuoju laikotarpiu investicijos į mažo CO_2 kiekio technologijas sukuria daug įdarbinimo galimybių ir statybos sektoriuje. Ekonomikos krizė šiam sektoriui, kuriame Europos Sąjungoje dirba apie 15 mln. darbuotojų, padarė daug žalos. Jis atsigautų kur kas greičiau, jei būtų taikomos didesnės pastangos sparčiau renovuoti pastatus ir statyti efektyviai energiją vartojančius namus. Efektyvaus energijos vartojimo plane patvirtinta, kad skatinant investicijas į efektyvesnę įrangą atsirastų milžiniškos darbo vietų kūrimo galimybės.

Ilguoju laikotarpiu darbo vietų kūrimas ir išsaugojimas priklausys nuo to, kaip Europos Sąjunga sugebės pirmauti naujų mažo CO_2 kiekio technologijų kūrimo srityje, t. y. nuo to, kaip ji užtikrins geresnį švietimą, mokymą, naujų technologijų populiarinimo programas, mokslinius tyrimus ir plėtrą, didesnį verslumą, taip pat kokias palankias pagrindines ekonomines sąlygas sukurs investicijoms. Todėl Komisija ne kartą pabrėžė teigiamą poveikį užimtumui, jei ŠESD apyvartinių taršos leidimų aukcionų ir CO_2 apmokestinimo pajamos būtų naudojamos darbo sąnaudoms mažinti – taip iki 2020 m. gali būti sukurta iki 1,5 mln. darbo vietų.

Kuo daugiau pramonė naudosis mažo CO_2 kiekio technologijų ekonomikos galimybėmis, tuo daugiau reikės kvalifikuotos darbo jėgos, ypač statybos sektoriaus, taip pat techninių, inžinerijos ir mokslinių tyrimų specialistų. Todėl esamiems darbuotojams teks organizuoti specialųjį profesinį mokymą, kad jie galėtų persikvalifikuoti pagal „žaliųjų“ darbo vietų pasiūlą, kad atsižvelgus į tai, kokios kvalifikacijos stinga, ši kvalifikaciją būtų ugdoma mokymo sistemoje. Šiuo metu Komisija rengia vertinimą, koks ekologiškos ekonomikos kūrimo poveikis užimtumui, pavyzdžiui, įgyvendinant Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkę.

Geresnė oro kokybė ir sveikata

Išmetamo ŠESD kiekio mažinimo priemonės daug kuo papildytų esamas ir planuojamas oro kokybės priemonės, todėl sumažėtų oro tarša. Transporto elektrifikavimas ir viešojo transporto plėtra gerokai pagerintų Europos miestų oro kokybę. Bendrai taikant išmetamo ŠESD kiekio mažinimo priemones ir oro kokybės priemones, oro tarša 2030 m. būtų 65 proc. mažesnė nei 2005 m. 2030 m. metinės įprastų oro teršalų kontrolės sąnaudos galėtų būti daugiau kaip 10 mlrd. EUR mažesnės, o 2050 m. galėtų būti sutaupoma beveik 50 mlrd. EUR kasmet. Dėl šių pokyčių sumažėsiančio mirtingumo apskaičiuota nauda 2030 m. beveik 17 mlrd. EUR kasmet, o 2050 m. – 38 mlrd. EUR kasmet. Be to, visuomenė taptų sveikesnė, todėl sumažėtų sveikatos priežiūros sąnaudos ir būtų daroma mažesnė žala ekosistemoms,

[16] Kiek sumažėtų iškastinio kuro importo išlaidos, priklauso nuo būsimų iškastinio kuro kainų pokyčių ir tiekimo šaltinių diversifikavimo.

pasėliams, medžiagoms ir pastatams. Šie laimėjimai taip pat bus reikšmingi atsižvelgiant į ES oro kokybės politikos persvarstymą ne vėliau kaip 2013 m., kurio tikslas – siekti, kad drauge su klimato apsaugos priemonėmis taikomos oro kokybės priemonės duotų kuo didesnę papildomą naudą, o neigiami kompromisai būtų kuo mažesni.

5. TARPTAUTINIS ASPEKTAS

Europos Sąjunga išmeta vos daugiau kaip 10 proc. pasaulinio ŠESD kiekio, todėl viena negalės išspręsti klimato kaitos problemų. Klimato kaitos problema gali būti sprendžiama tik darant tarptautinę pažangą, todėl Europos Sąjunga turi labiau įtraukti savo partnerius. Parengusi ir daugiau nei dešimtmetį įgyvendindama plataus užmojo vietines klimato apsaugos strategijas, Europos Sąjunga įtikino panašių priemonių imtis daug kitų valstybių. Dabartinė padėtis visiškai kitokia nei 2008 m. pabaigoje, kai Europos Sąjunga vienašališkai priėmė klimato kaitos ir energetikos dokumentų rinkinį. 15-oje Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos šalių konferencijoje Kopenhagoje pasaulio lyderiai sutarė, kad vidutinė pasaulio temperatūra neturėtų padidėti daugiau kaip 2° C. Šiuo metu šalys, kurios išmeta daugiau kaip 80 proc. pasaulinio ŠESD kiekio, pagal Kopenhagos ir Kankuno susitarimus yra įsipareigojusios siekti vietinių išmetamo šių dujų kiekio mažinimo tikslų. Kai kurios šalys, kad įvykdytų šiuos įsipareigojimus, turės taikyti daugiau priemonių, nei yra numačiusios.

Įgyvendinti konkrečias priemones, kuriomis kartais siekiama daugiau, nei šalys būtų linkusios įsipareigoti tarptautiniu lygiu, iš esmės skatina kiti šalių vidaus politikos tikslai: spartinti inovacijas, didinti energetikos saugumą ir konkurencingumą svarbiausio augimo sektoriuose, taip pat mažinti oro taršą. Kai kurie svarbiausi pasauliniai Europos partneriai, pavyzdžiui, Kinija, Brazilija ir Pietų Korėja, šiuos klausimus pirmiau sprendė įgyvendindami ekonomikos stimuliavimo programas, o dabar vis daugiau taiko konkrečių priemonių, kuriomis skatinamas mažo CO_2 kiekio technologijų ekonomikos kūrimas, planus. Neveikimas reikštų, kad Europa prarastų savo pozicijas pagrindiniuose gamybos pramonės sektoriuose.

Artimiausiais metais šių įsipareigojimų įgyvendinimas bus vienas iš svarbiausių etapų, kad klimato apsaugos strategijos būtų įgyvendinamos visame pasaulyje. Europos Sąjunga turėtų pasinaudoti šia galimybe siekdama sustiprinti bendradarbiavimą su savo tarptautiniais partneriais (įskaitant pastangas palaipsniui sukurti pasaulines CO_2 rinkas, kad išsivysčiusioms ir besivystančioms šalims būtų lengviau įgyvendinti CO_2 kiekio mažinimu grindžiamas plėtros strategijas) ir užtikrinti, kad visu klimato apsaugos finansavimu būtų skatinamos nuo klimato kaitos nepriklausomos plėtros galimybės.

Tačiau sparčiai įgyvendinus po Kopenhagos konferencijos prisiimtus įsipareigojimus išmetamas ŠESD kiekis sumažėtų tik iš dalies, palyginti su tuo, kiek jį būtina sumažinti. Neseniai pateiktoje Jungtinių Tautų aplinkos apsaugos programos ataskaitoje apskaičiuota, kad visiškai įgyvendintomis klimato apsaugos priemonėmis iki 2020 m. išmetamas ŠESD kiekis būtų sumažintas 60 proc., palyginti su tuo, kiek jį būtina sumažinti. Be pasaulinių klimato apsaugos priemonių temperatūra gali padidėti daugiau kaip 2° C iki 2050 m. ir daugiau kaip 4° C iki 2100 m. Moksliniais duomenimis, kad šio scenarijaus būtų išvengta, pasaulinis išmetamo ŠESD kiekis iki 2050 m. turi būti sumažintas bent 50 proc., palyginti su 1990 m. Šį planą parengusi Europos Sąjunga imasi naujos iniciatyvos paskatinti tarptautines derybas rengiantis Durbano aukščiausio lygio susitikimui. Todėl šis planas yra neatsiejamai susijęs su platesne strategija, kuria siekiama, kad pasaulinę klimato kaitą lemiantis atšilimas būtų ne didesnis kaip 2° C, palyginti su ikipramoninio laikotarpio temperatūra.

Bendradarbiaudama su savo partneriais Europos Sąjunga turėtų taikyti visapusišką metodą, kuriuo stiprinami dvišaliai ir daugiašaliai įsipareigojimai, susiję su daugybe klimato kaitai aktualių aspektų įvairiuose sektoriuose.

6. IŠVADOS

Komisija visapusiškai išanalizavo ekonomiškai efektyvius būdus, kaip iki 2050 m. sumažinti išmetamą ŠESD kiekį, ir nustatė svarbių faktų.

Kad iki 2050 m. būtų pasiektas bendras tikslas – išmetamą ŠESD kiekį sumažinti 80–95 proc., plane numatytas ekonomiškai efektyviam ir laipsniškam pokyčiui būtinas vietinis išmetamo ŠESD kiekio mažinimas etapais: 2030 m. – 40 proc., palyginti su 1990 m., 2050 m. – 80 proc. Atsižvelgdama į pasiektus laimėjimus, Europos Sąjunga turi pradėti rengti į šiuos tikslus orientuotas tinkamas strategijas, o visos valstybės narės turėtų netrukus parengti išmetamo CO_2 kiekio mažinimo planus, jei tokių planų dar nėra parengusios. Komisija yra pasirengusi pateikti kai kurias būtinas priemones ir strategijas.

Analizės duomenimis, įgyvendinant esamas strategijas išmetamas ŠESD kiekis Europos Sąjungoje iki 2020 m. būtų sumažintas 20 proc. Jei būtų visiškai ir veiksmingai įgyvendintas persvarstytas Efektyvaus energijos vartojimo planas, būtų pasiektas 20 proc. efektyvaus energijos vartojimo tikslas, todėl Europos Sąjunga galėtų išmetamą ŠESD kiekį sumažinti ne 20 proc., kaip numatyta, o 25 proc. Komunikate nesiūloma nustatyti naujų 2020 m. tikslų, jis neturi poveikio tarptautinėse derybose pateiktam Europos Sąjungos pasiūlymui išmetamą ŠESD kiekį sumažinti 30 proc. iki 2020 m., jei susiklostytų tinkamos sąlygos. Ši diskusija tęsiama atsižvelgiant į 2010 m. gegužės 26 d. Komisijos komunikatą[17].

Jei, prisidedant prie plataus užmojo pasaulinių priemonių, Europos Sąjungoje išmetamas ŠESD kiekis būtų gerokai sumažintas, pavojingos klimato kaitos pavojus būtų mažesnis, būtų sutaupyta lėšų, skiriamų iškastinio kuro importui, pagerėtų oro kokybė ir visuomenės sveikata.

Plane pateikti pagrindinių sektorių išmetamo ŠESD kiekio mažinimo 2030 ir 2050 m. intervalai. Strateginio energetikos technologijų plano įgyvendinimas turi lemiamos reikšmės tam, kad šie etapai būtų įvykdyti ekonomiškai kuo efektyviau ir kad nauda Europos Sąjungos gamybos pramonės sektoriams būtų kuo didesnė. Atsižvelgiant į reikšmingą poveikį darbo rinkai, pereinamuoju laikotarpiu reikėtų pasitelkti Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkę.

Remdamasi šiuo planu, Komisija ketina parengti konkrečias sektorių politikos iniciatyvas ir planus, kaip antai 2050 m. energetikos planą ir baltąją knygą transporto klausimais. Komisija pradės dialogą su atitinkamais sektoriais. Komisija ir toliau užtikrins, kad Europos Sąjungos ŠESD apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema būtų vienas iš svarbiausių veiksnių ekonomiškai efektyviai investuoti į išmetamo CO_2 kiekio mažinimą. Ji taip pat atidžiai stebės riziką, susijusią su išmetamo CO_2 kiekio perskirstymu, kad pramonei užtikrintų vienodas veiklos sąlygas.

---

[17] COM (2010) 265.

Rengdama daugiametę finansinę programą, ji taip pat išnagrinės, kaip ES lėšomis galima paremti priemones ir investicijas, kurios būtinos skatinti mažo CO_2 kiekio technologijų ekonomikos kūrimą, atsižvelgiant į sektorių, šalių ir regionų ypatybes.

Komisija ragina kitas Europos institucijas, valstybes nares, šalis kandidates, taip pat potencialias šalis kandidates ir suinteresuotąsias šalis atsižvelgti į šį planą toliau plėtojant ES, nacionalines ir regionines strategijas, kuriomis siekiama iki 2050 m. sukurti mažo CO_2 kiekio technologijų ekonomiką. Tarptautiniu lygiu Komisija 2050 m. planą pateiks savo pasauliniams partneriams, kad paskatintų tarptautines derybas dėl pasaulinių priemonių, taip pat sieks bendradarbiauti su kaimyninėmis Europos Sąjungos valstybėmis atsparios mažo CO_2 kiekio technologijų ekonomikos skatinimo klausimais.